معرفت ادیان ـــــــــــــــــــ سال پانزدهم، شماره دوم، پیاپی ۵۸، بهار ۱۴۰۳، ص ۹۱-۱۰۹
https://creativecommons.org/licenses /by-nc /4.0
doi 10.22034/marefateadyan.2024.2021108

نوع مقاله: پژوهشی

اناجیل و چالش آیات الحاقی؛
بررسی آیات الحاقی در کدکس‌ها و ترجمه‌های اناجیل اربعه

محمد صحاف کاشانی / پسا دکتری پژوهشگاه علوم و معارف اسلام
mskashani@chmail.ir orcid.org/0000-0002-8313-499X
سیدعلی مرکبی / سطح ۴ حوزهٔ علمیهٔ خراسان
sa.morakkabi@gmail.com
دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۰۷ ـ **پذیرش:** ۱۴۰۲/۰۲/۲۷

چکیده

باور مسیحیان بر این است که تمام اناجیل، الهام الهی‌اند؛ یعنی نه چیزی بدان افزوده و نه از آن کاسته شده است؛ درحالی‌که قدیمی‌ترین نسخه‌ای که از اناجیل در دسترس است، دست‌کم سیصد سال با زمان ادعایی تدوین آن فاصله دارد و نسخه‌های متأخرتر نیز تا حدود نهصد سال. همین نکته سبب شده است که آیات مختلفِ نسخه‌های گوناگون اناجیل با یکدیگر تفاوت داشته باشند؛ ادعایی که وحیانی بودن و تحریف‌ناپذیری متن اناجیل را با چالش مواجه می‌سازد. این تحقیق که بر پایهٔ اسناد کتابِ‌مقدسی صورت گرفته، درصدد است تا با اتخاذ روشی توصیفی ـ تحلیلی، آیات الحاقی مورد ادعا در کدکس‌ها و ترجمه‌های اناجیل را بررسی و دیدگاه‌های ارائه‌شده در این زمینه را بیان کند. اشاره به طرح و تدبیر الهی بر وجود آیات ادعایی، ناتوانی نسخه‌نویسان در انتقال صحیح متن اصلی، و امکان وجود خطاهای کم‌اهمیت در متن کتاب مقدس، ازجمله دیدگاه‌هایی است که در زمینهٔ آیات الحاقی عهد جدید مطرح شده‌اند.

کلیدواژه‌ها: عهدین، آیات الحاقی، نسخه، انجیل.

مقدمه

به‌باور مسیحیان، کتاب مقدس وحی الهی است و ایشان فقرات کتاب مقدس را شاهدی بر این مدعا می‌دانند. کتاب مقدس معتقد است که «تمامی آیات آن کلام خداست» (دوم تیموتائوس ۳: ۱۶). *یوحنا* دربارهٔ کم و زیاد کردن کلام خدا هشدار می‌دهد و می‌نویسد: «من به هرکس که کلام نبوت این کتاب را می‌شنود، هشدار می‌دهم که اگر کسی چیزی بدان بیفزاید، خدا بلاهای نوشته‌شده در این کتاب را بر او خواهد افزود؛ و اگر کسی از کلام نبوت این کتاب چیزی کم کند، خدا او را از درخت حیات و از شهر مقدس، که در این کتاب دربارهٔ آنها نوشته شده است، بی‌نصیب خواهد ساخت» (مکاشفه ۲۲: ۱۸ـ۱۹). ازهمین‌رو مسیحیان معتقدند که اناجیل امروزی دقیقاً همان کتاب‌هایی‌اند که از طرف خداوند وحی شده‌اند. *وُرفیلد* (Warfield)، الهی‌دان انجیلی، نیز معتقد است که نه‌فقط قسمتی از کتاب مقدس، بلکه تمامی آن به‌طور یکسان الهامی است (ورفیلد، ۱۹۷۰، ص ۶۳۰). در شورای ترنت نیز تصویب شد: همهٔ کسانی که الهامی بودن نوشته‌های کتاب مقدس را به‌صورت کامل و در تمام قسمت‌هایش تأیید نکنند، از کلیسا طرد خواهند شد (بروان، ۲۰۰۵، ص ۶۶).

از طرفی می‌دانیم که اولین نسخه‌های کشف‌شده از کتاب مقدس، دست‌کم سیصد سال با زمان تألیف آن فاصله دارند. نسخه‌هایی همچون «کدکس سینایی» (Codex Sinaiticus) که در سال ۱۸۴۴م در صومعهٔ کاترین در دامنهٔ کوه سینا کشف شد و قدمتش به حدود سال ۳۵۰م می‌رسد (یوسف خلیل، ۱۹۹۳، ص ۵۶)؛ «کدکس واتیکانیه» (codex vaticanus) که در ۱۴۸۱م در کتابخانهٔ واتیکان کشف شد و قدمت آن به حدود سال ۳۲۵ تا ۳۵۰م می‌رسد؛ و «کدکس اسکندریه» (Codex Alexandrinus)، کشف‌شده در سال ۱۶۲۴م که مربوط به قرن چهارم است (پائولین، ۱۹۹۱، ص ۱۰۷ و ۱۰۹). سایر نسخه‌های کتاب مقدس نیز به‌لحاظ زمانی بسیار متأخرترند؛ مانند «کدکس واشنگتن» (Codex Washingtonianus)، «کدکس بیز» (Codex_Bezae) و «کدکس افرایم» (Rescriptus Codex Ephraemi) که مربوط به قرن پنجم میلادی‌اند و «کدکس سانگالنسیس» (Codex Sangallensis)، «کدکس سیپریوس» (Codex Cyprius)، «کدکس دوبلیننسیس» (Codex Dublinensis)، «کدکس کوریدیتی» (Codex Koridethi) و «کدکس آتوس لاورنسیس» (Codex Athous Lavrensis) که مربوط به قرن نهم میلادی‌اند. با توجه به این نکات، مشخص نیست آن کتاب مقدسی که کاملاً کلام خداست، کدام‌یک از این نسخه‌هاست؟ یا اینکه آیا آن کتاب مفقود شده و از دسترس خارج شده است؟ این‌گونه پرسش‌ها زمانی از اهمیت بیشتری برخوردار می‌شوند که بین نسخه‌های قدیمی اناجیل تفاوت‌ها و اختلافات زیادی دیده می‌شود. اگر این نکات در کنار تهدیداتی که *یوحنا* مطرح کرده است (مکاشفه ۲۲: ۱۸ـ۱۹) قرار گیرد، دربارهٔ وحیانی بودن تمام عهدین چه باید گفت؟ درواقع توجه به این نکات، ادعای وحیانی بودن عهدین را نیز زیر سؤال می‌برد؛ زیرا کتاب مقدس کنونی دربردارندهٔ فقرات و عباراتی است که به وحیانی بودن آن اطمینانی وجود ندارد و نسخه‌های قدیمی کتاب مقدس فاقد آن است.

دربارهٔ آیات الحاقی عهد جدید آثار چندی به‌زبان انگلیسی نوشته شده است که هرکدام به فقرات یا عبارات محدودی از عهدین اشاره می‌کنند؛ لیکن هیچ‌یک از این آثار دارای جامعیت نیستند. در زبان فارسی نیز به‌جز پاورقی‌هایی که در ترجمهٔ کتاب مقدس ترسایان دربارهٔ آیات الحاقی مطرح شده است، اثر درخور توجهی وجود ندارد (کتاب مقدس ترسایان، http://irancatholic. com). با توجه به این نکات، این نوشتار درصدد است که به بر پایهٔ اسناد موجود در سایت‌های معتبر مسیحی و اسناد کتابخانه‌ای، به بررسی آیات الحاقی عهد جدید بپردازد و درنهایت به این سؤال پاسخ دهد که آیا وجود آیات الحاقی، وحیانی بودن و اعتبار کتاب مقدس را خدشه‌دار می‌کند یا خیر؟

۱. آیات الحاقی در انجیل متی

آیهٔ اول، متی ۶: ۱۳

«و ما را در آزمایش میاور؛ بلکه از شریر ما را رهایی ده؛ زیرا ملکوت و قوت و جلال تا ابدالآباد از آن توست؛ آمین».

این عبارت، شاید پرتکرارترین عبارت در جوامع مسیحی باشد که با عنوان «دعای ربانی» شناخته می‌شود و مسیحیان بعضاً هر روز این ذکر را تکرار می‌کنند؛ اما ***تفسیر الیکات*** درخصوص این آیه می‌نویسد:

این عبارت به‌شکل موجود در بهترین نسخه‌های کتاب مقدس وجود ندارد و آبای کلیسا نیز هنگامی که درخصوص دعای ربانی سخن می‌گویند، توجهی به این عبارت نشان نداده و صرفاً درخصوص دیگر بخش‌های این دعا سخن گفته‌اند. به این جهت، اکثر مترجمان متأخر کتاب مقدس این عبارات را در نسخه‌های خود ذکر نمی‌کنند (الیکات، ۱۹۰۵، ذیل متی ۶: ۱۳).

این نکته برخی از ترجمه‌های کتاب مقدس ـ ازجمله ترجمهٔ هزارهٔ نو ـ را بر این داشته است که عبارت یادشده را در پرانتز قرار دهند و بسیاری از ترجمه‌های انگلیسی نیز آن را از متن کتاب مقدس حذف کنند.

ترجمه	KJV (King James Version)	NIV (New International Version)	NLT (New Living Translation)	ESV (English Standard Version)	NASB (New American Standard Bible)	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
متی ۶: ۱۳؛	متن	حذف	حذف	حذف	نسخهٔ ۱۹۷۱ حذف نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل متن	متن	داخل پرانتز	حذف

آیهٔ دوم، متی ۱۲: ۴۷

«شخصی وی را گفت: اینک مادر تو و برادرانت بیرون ایستاده، می‌خواهند با تو سخن گویند».

تفسیر پالپیت ذیل این آیه بیان می‌کند که این آیه در دو نسخهٔ واتیکانی و سینایی وجود ندارد (اسپنس، ۲۰۰۲، ذیل آیهٔ متی ۱۲: ۴۷).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	NRSV	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
متی ۱۲: ۴۷؛	متن	متن	داخل پرانتز	حذف	نسخهٔ ۱۹۷۱ داخل پرانتز نسخهٔ ۱۹۷۷ و ۱۹۹۵ داخل متن	داخل پرانتز	متن	متن	در پاورقی به نبودن این آیه در برخی نسخ اشاره شده است

آیهٔ سوم، متی ۱۷: ۲۱

«لیکن این جنس جز به دعا و روزه بیرون نمی‌رود».

در نسخه‌های قدیمی انجیل متی به این آیه اشاره نشده است؛ ازجمله در دو نسخهٔ سینایی و واتیکانی که *دیوید پارکر* آنها را از مهم‌ترین نسخه‌های قرن چهارم میلادی می‌داند، ذکر نشده است (پارکر، ۲۰۱۲، ص ۷۳؛ کامفورت، ۲۰۰۵، ص ۹۶)، اما در نسخه‌های متأخرتر مربوط به قرن پنجم، مانند نسخهٔ افرایم و نسخهٔ بیز، این جمله اضافه شده است. برخی از محققان مسیحی با توجه به فقدان این آیه در نسخه‌های قدیمی، معتقدند که ظاهراً متی ۱۷: ۲۱ با توجه به عبارت موازی در مرقس ۹: ۲۹، آن را به متن افزوده است (متزر، ۱۹۹۴، ص ۳۵؛ رایلی، ۱۹۹۲، ص ۸۵).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	NAB	NASB	NRSV	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
متی ۱۷: ۲۱	متن	در پاورقی	در پاورقی	حذف	نسخهٔ ۱۹۷۱ حذف، نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز و نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن	حذف	متن	پرانتز	حذف

آیهٔ چهارم، متی ۱۸: ۱۱

«زیرا که پسر انسان آمده است تا گمشده را نجات بخشد».

تفسیر کتاب مقدس کمبریج ذیل این آیه بیان می‌کند که متی ۱۸: ۱۱ در نسخه‌های سینایی و واتیکانی،

همچنین در ترجمه‌های قدیمی قبطی، سریانی ایتالیایی و گرجی وجود ندارد، اما برخی از نسخه‌های نه‌چندان باستانی، مانند ترجمهٔ لاتینی *ولگات واجد* این بخش وجود دارد؛ ولی این آیه در هیچ‌یک از نسخه‌های قبل از قرن پنجم یافت نشده است (لینکلن، ۲۰۱۱، ص ۸۰). ازهمین‌رو محققانی همچون *لاخمان* (Lachmann)، *تیشندورف* (Tischendorf) و *تریجلس* (Tregelles) این آیه را بخشی از انجیل متی به‌شمار نیاورده‌اند. ***تفسیر کمبریج*** علت الحاق شدن این آیه به انجیل متی را متصل کردن متی ۱۸: ۱۰ به متی ۱۸: ۱۲ بیان می‌کند (لینکلن، ۲۰۱۱، ص ۸۰). برخی نیز این آیه را برگرفته از لوقا ۱۹: ۱۰ می‌دانند (رابرتسون، www. studylight. org، ذیل آیهٔ متی ۱۸: ۱۱). *بروس متزر* در این‌باره می‌گوید: «شکی نیست که کلمات... در اینجا جعلی هستند،... [این آیه] آشکارا توسط نسخه‌نویسان از لوقا ۱۹:۱۰ وام گرفته شده است» (متزر، ۱۹۹۴، ص ۳۶).

ترجمه	KJV	NIV	NAB	ASV	NASB	NRSV	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
متی ۱۸: ۱۱؛	داخل متن و ترجمه NKJV داخل پرانتز	داخل پرانتز	حذف	حذف	نسخهٔ ۱۹۷۱ حذف نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن	حذف	متن	داخل پرانتز	در پاورقی به نبودن این آیه در برخی نسخ اشاره شده است

آیهٔ پنجم، متی ۲۰: ۱۶

«بنابراین اولین آخرین و آخرین اولین خواهند شد؛ زیرا خوانده‌شدگان بسیارند و برگزیدگان کم».

این آیه در کدکس سینایی، واتیکانی و دوبلیننسیس وجود ندارد، اما در نسخه‌های متأخرتر، مانند کدکس افرایم و واشنگتنی یافت می‌شود. ظاهراً عهد جدید تشیندورف اولین نسخهٔ کتاب مقدس بود که این عبارت را حذف کرد (تشیندورف، newchristianbiblestudy. org).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
متی ۲۰: ۱۶	متن	حذف	متن	حذف	حذف	متن	حذف	حذف و در پاورقی به نبودن این آیه در برخی نسخ اشاره شده است

آیهٔ ششم، متی ۲۳: ۱۴

«عیسای مسیح کاهنان یهود را سرزنش می‌کند و می‌فرماید: وای بر شما ای کاتبان و فریسیان ریاکار! زیرا خانه‌های بیوه‌زنان را می‌بلعید و از روی ریا نماز را طویل می‌کنید؛ ازآن‌رو عذاب شدیدتر خواهید یافت».

با بررسی این آیه در نسخه‌های خطی مشخص می‌شود که نسخه‌های سینایی و واتیکانی فاقد این آیه‌اند. مترجمان امروزی بیشتر به حذف این آیه از انجیل متی علاقه نشان می‌دهند (تحقیقات متنی عهد جدید، ۱۹۹۳، ص ۴). همچنین در عموم نسخه‌های متأخر، مانند کدکس بیز، کدکس دوبلیننسیس و کدکس کوریدیتی و نیز در ترجمه‌های ایتالیایی، ارمنی، قبطی سوری و نوشته‌های پدران کلیسا نیز وجود ندارد. برخی از محققان معتقدند: ازآنجاکه این آیه بسیار شبیه لوقا ۲۰: ۴۷ و مرقس ۱۲: ۴۰ است، لذا احتمال دارد که برخی از نسخه‌ها به‌منظور تکمیل کاستی‌های انجیل متی این آیه را به آن افزوده باشند تا نکوهش علمای یهودی توسط عیسی مسیح﵇ در متی و لوقا و مرقس با هم توازی داشته باشند (متزر، ۱۹۷۱، ص ۵۰).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	ترجمه قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
متی ۲۳: ۱۴؛	متن	ذکر در پاورقی	حذف	حذف	نسخهٔ ۱۹۷۱ حذف نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن	متن	داخل پرانتز	در متن حذف و در پاورقی ذکر شده است که در برخی از نسخه‌ها این آیه افزوده شده؛ ولی این اضافه برای اینجا مناسب نیست

آیهٔ هفتم، متی ۲۷: ۳۵

«پس او را مصلوب نموده، رخت او را تقسیم نمودند و بر آنها قرعه انداختند تا آنچه به زبان نبی گفته شده بود، تمام شود که رخت مرا در میان خود تقسیم کردند و بر لباس من قرعه انداختند».

تفسیر پالپیت و ***تفسیر کمبریج***، هر دو در مورد الحاقی بودن عباراتی که زیر آنها خط کشیده شده است، سخن گفته‌اند. ***تفسیر پالپیت*** بیان می‌کند که این فقره در بهترین نسخه‌های آنسیل (Uncial: نسخه‌هایی که با حروف بزرگ نوشته شده و عمدتاً در قرن اول تا ششم میلادی به‌وجود آمده‌اند) و دیگر نسخه‌ها وجود ندارد. ویراستاران امروزی عمدتاً این فقره را در نوشته‌های خود نمی‌آورند و آن را فقره‌ای الحاقی به‌شمار می‌آورند که تحت تأثیر عبارت مشابه آن در انجیل یوحنا وارد این کتاب شده است.

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
متی ۲۷: ۳۵؛	متن	حذف	حذف	حذف	در تمام ویرایش‌ها حذف	متن	داخل پرانتز	در متن حذف و در پاورقی ذکر شده است که این اضافه در برخی نسخ آمده، که این الحاق از یوحنا ۱۹: ۲۴ گرفته شده است

۲. آیات الحاقی در انجیل مرقس

آیهٔ اول، مرقس ۱: ۱

«آغاز خبر خوش دربارهٔ عیسی مسیح پسر خدا».

در نسخه‌های قدیمی، عبارت «پسر خدا» وجود ندارد (همان). ***تفسیر پولپیت*** نیز می‌نویسد: نسخه‌های قدیمی عبارت «انجیل عیسای مسیح» را ثبت کرده و عبارت «پسر خدا» را ذکر نکرده‌اند (اسپنس، ۲۰۰۲، ذیل آیهٔ مرقس ۱: ۱).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
مرقس ۱: ۱؛	متن	داخل متن، با اشاره به نبودن عبارت در برخی نسخ در پاورقی	داخل متن، با اشاره به نبودن عبارت در برخی نسخ در پاورقی	داخل متن، با اشاره به نبودن عبارت در برخی نسخ قدیمی در پاورقی	متن	متن	متن	داخل متن، با اشاره به نبودن عبارت در همهٔ نسخ قدیمی انجیل در پاورقی

آیهٔ دوم، مرقس ۶: ۱۱

«و هرجا که شما را قبول نکنند و به سخن شما گوش نگیرند، از آن مکان بیرون رفته، خاک پای‌های خود را بیفشانید تا بر آنها شهادتی گردد. هرآینه به شما می‌گویم حالت سدوم و غموره در روز جزا از آن شهر سهل‌تر خواهد بود».

این آیه در بیشتر نسخه‌های مهم مانند سینایی، واتیکانی، افرایم و واشگتن نیامده است، اما در برخی نسخه‌های مهم مانند اسکندریه ذکر شده است. در عهد جدیدِ *هنری آلفورد*، این جمله در متن اصلی، اما در پرانتز و ایتالیک آمده و در پاورقی ذکر شده است: «در اکثر نسخه‌های باستانی حذف شده است: احتمالاً از متی ۱۰:۱۵ گرفته شده است» (آلفورد، ۲۰۲۲، ذیل آیه).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
مرقس ۶: ۱۱	متن	حذف	حذف	حذف	حذف	متن	حذف	حذف

آیهٔ سوم، مرقس ۷: ۱۶

«هرکه گوش شنوا دارد، بشنود».

وقتی عیسیؑ با حواریون دربارهٔ پاکی درون صحبت می‌کند، می‌فرماید: آنچه از درون آدمی بیرون آید، او را نجس می‌سازد. بعد از این آیه، جملهٔ «هرکه گوش شنوا دارد، بشنود» وجود دارد که انجیل‌نویسان دربارهٔ اصالت آن تردید دارند. حقیقت این است که این آیه در بیشتر نسخه‌های متقدم، مانند کدکس سینایی و واتیکانی، نیست؛ همچنین در نسخه‌های متأخری، مانند کدکس سانگالنسیس، وجود ندارد؛ ولی در برخی نسخه‌ها، مانند نسخهٔ اسکندریه، کدکس سیپریوس و کدکس واشنگتن، دیده می‌شود. ***تفسیر الیکات*** پس از بیان مقصود این آیه می‌گوید: آیهٔ یادشده در بسیاری از نسخه‌های معتبر ما وجود ندارد و این احتمال هست که مرقس ۷: ۱۶، درحقیقت عبارتی بوده است که توسط نسخه‌برداران قبلی در حاشیهٔ متن کتاب مقدس نوشته شده بود تا توجه مخاطبان را به حقایقی که در این آیات بیان می‌شود، جلب کند (الیکات، ۱۹۰۵، ذیل آیه). متزر معتقد است که این عبارتِ تأکیدی توسط نسخه‌نویسان از مرقس ۴:۹ و ۴: ۲۳ اقتباس و در اینجا گنجانده شده است (متزر، ۱۹۹۴، ص ۸۱).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
مرقس ۷: ۱۶	متن	ذکر در پاورقی	حذف	حذف	نسخهٔ ۱۹۷۱ حذف، نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز، نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن.	متن	داخل پرانتز	متن

آیهٔ چهارم، مرقس ۹: ۴۴ و ۴۶

«جایی که کِرم ایشان نمیرد و آتش خاموشی نپذیرد».

در فصل ۹ انجیل مرقس، از آیات ۴۲ تا ۴۸ عیسی مسیحؑ در حال موعظه است و مردم را از انجام گناه با چشم و دست و پا نهی می‌فرماید و سفارش می‌کند که اگر اعضای بدنت تو را به گناه می‌کشاند، آنها را قطع کن و دور بینداز؛ زیرا بهتر است که انسانْ معلول وارد بهشت شود تا اینکه سالم به جهنم درافتد. در این آیات، سه بار این جمله در وصف جهنم تکرار شده است؛ ولی در قدیمی‌ترین نسخه‌های موجود، ازجمله کدکس سامری، واتیکانیه، افرایم و واشنگتن، فقط در آیهٔ ۴۸ آمده و آیات ۴۴ و ۴۶ فاقد این بخش است، اما در برخی نسخه‌ها، مانند کدکس اسکندریه، بیز و سیپریوس وجود دارد و به‌نظر می‌رسد که به متن انجیل مرقس افزوده شده است تا نوعی توازی با آیهٔ ۴۸ به‌وجود آورد. این دو آیه از جهت کلمات مورد استفاده کاملاً مشابه یکدیگرند (باک، ۲۰۱۵، ذیل آیه). شاید به این دلیل که تکرار این آیه می‌توانست به سخنرانی حس تأکید بیشتری بدهد و آن را بلیغ‌تر سازد، به متن افزوده شده است (لینکلن، ۲۰۱۱، ص ۸۶).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ASV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
مرقس ۹: ۴۴ & ۴۶	متن	ذکر در پاورقی	حذف	حذف	نسخهٔ ۱۹۷۱ حذف، نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز، نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن	متن	داخل پرانتز	در متن حذف شده و در پاورقی آمده است که این اضافه نامطمئن است

آیهٔ پنجم، مرقس ۱۰: ۲۱

«عیسی به وی نگریسته، او را محبت نمود و گفت: تو را یک چیز ناقص است؛ برو و آنچه داری بفروش و به فقرا بده که در آسمان گنجی خواهی یافت؛ و بیا صلیب را برداشته، مرا پیروی کن».

امروزه تنها شش نسخهٔ یونانی مربوط به قبل از سال ۵۰۰م موجود است که حاوی باب دهم مرقس باشند و از این میان، پنج نسخه فاقد این عبارات‌اند. تنها نسخه‌ای که این عبارت در آن یافت می‌شود، نسخهٔ واشنگتن است که زمان نوشته شدن آن تقریباً به سال ۴۵۰م بازمی‌گردد. این آیه از سال ۷۰۰م به بعد، در نسخه‌های بیشتری یافت می‌شود. از دوازده نسخه‌ای که مربوط به سال‌های ۵۰۰ تا ۹۰۰م می‌شود، پنج نسخه فاقد این عبارات‌اند. ازاین‌رو به‌نظر می‌رسد که داخل شدن این عبارت به مرقس ۱۰، در دورانی متأخر صورت گرفته باشد و نمی‌توان آن را جزئی از متن اصلی به‌شمار آورد (هرمان، bibledifferences. net).

یک احتمال این است که عبارت یادشده از عبارتی مشابه وارد مرقس ۱۰ شده باشد. به این صورت که نسخه‌بردار با در ذهن داشتن عبارتی مشابه، این عبارت را به متن افزوده باشد. در مرقس ۸: ۳۴ (دو فصل قبل‌تر از آیهٔ مورد بحث)، آمده است: «پس مردم را با شاگردان خود خوانده، گفت: هرکه خواهد از عقب من آید، خویشتن را انکار کند و صلیب خود را برداشته، مرا متابعت نماید» (همان).

سیاق جمله نیز نشان می‌دهد که عیسی باید تنها یک پیشنهاد به آن مرد داده باشد، نه دو پیشنهاد؛ زیرا عیسی به آن مرد جوان می‌گوید: «تو را یک چیز ناقص است» و آن چیز هم طبق توضیح عیسی مسیح همان دل کندن از مادیات است. چرا عیسی باید چیز دیگری را نیز اضافه کند؟ آیهٔ بعد نیز به این مطلب اشاره دارد: «زیرا هرکه خواهد جان خود را نجات دهد، آن را هلاک سازد». بنابراین برخلاف مرقس ۸ که برداشتن صلیب با سیاق آن سازگاری دارد، در مرقس ۱۰ این عبارت با سیاق نیز سازگاری ندارد و عبارتی الحاقی شمرده می‌شود (همان). آنچه عیسی در مورد این جوان به او یادآور می‌شود، همان چیزی است که مورد نیاز او بوده است. عیسی در این گفت‌وگو به‌دنبال این نبوده است که به او بگوید به حواریون بپیوندد.

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
مرقس ۱۰: ۲۱	متن	حذف	حذف	حذف	حذف	متن	حذف	حذف

آیهٔ ششم، مرقس ۱۱: ۲۶

«اما هرگاه شما نبخشیدید، پدر شما نیز که در آسمان است، تقصیرهای شما را نخواهد بخشید».

این آیه در کدکس‌های قدیمی، مانند سینایی، واتیکانی، اسکندریه، واشنگتن، سانگالنسیس و آتوس لاورنسیس، همچنین در ترجمه‌های ارمنی، قبطی، سریانی و لاتینی (وولگات) وجود ندارد. *جان اوکس* (John Oakes) درخصوص مرقس ۱۱: ۲۶ بیان می‌کند: برخی از نسخه‌های یونانی این آیه را دربردارند، اما قدیمی‌ترین نسخه‌های

ما فاقد این آیه‌اند؛ علاوه بر این، بسیاری از ترجمه‌های کتاب مقدس این آیه را در پرانتز آورده‌اند. شاید بتوان گفت که یک نسخه‌بردار این آیه را به‌منظور هماهنگ ساختن آن با متی ۱۸: ۳۵ به مرقس ۱۱ افزوده است (لینکلن،۲۰۱۱، ص ۸۶ـ۸۸). *اراسموس* نیز به‌دلیل اینکه این آیه در بیشتر نسخه‌های یونانی وجود ندارد، آیه را حذف کرده است (همان). این آیه همچنین ممکن است از متی ۶: ۱۵ اقتباس شده باشد.

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ASV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
مرقس ۱۱: ۲۶؛	متن	پاورقی	حذف	حذف	نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز، نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن.	متن	پرانتز	در پاورقی با عنوان ذکر در مدارک گواهی نشده است

آیهٔ هفتم، مرقس ۱۵: ۲۸

«پس تمام گشت آن نوشته‌ای که می‌گوید از خطاکاران محسوب گشت».

عیسی مسیح؈ در واپسین روزهای زندگانی به حواریون می‌فرماید: هرکسی توشه‌دان یا جامه‌ای دارد، آن را بفروشد و شمشیری بخرد؛ زیرا پیشگویی‌های عهد عتیق دربارهٔ من در شرف تحقق است. در اینجا جمله‌ای وجود دارد که می‌فرماید: «پس تمام گشت آن نوشته‌ای که می‌گوید از خطاکاران محسوب گشت».

انجیل مرقس با این آیه تصلیب عیسی؈ را محقق‌کنندهٔ پیشگویی عهد قدیم (اشعیا ۵۳: ۱۲) معرفی می‌کند که طبق آن، عیسی؈ در زمرهٔ خطاکاران قرار می‌گیرد و برای قربانی دادن گناه دیگران کشته می‌شود؛ حال آنکه می‌بینیم در هیچ نسخه‌ای در پیش از قرن ششم میلادی این آیه وجود ندارد (لینکلن، ۲۰۱۱، ص ۸۸). ***تفسیر الیکات*** در این خصوص می‌نویسد: این آیه در صورت حقیقی بودن، یکی از موارد معدودی در انجیل مرقس است که در آن، *مرقس* درخصوص تحقق یک پیشگویی سخن می‌گوید، اما این آیه تقریباً در هیچ‌یک از نسخه‌های خوبی که در دست داریم، وجود ندارد و احتمالاً برای اولین بار در حاشیهٔ متن اصلی نوشته شده است تا مخاطب را متوجه سازد که عبارت یادشده محقق‌کنندهٔ پیشگویی عهد عتیق دربارهٔ عیسی؈ در لوقا ۲۲: ۳۷ است (الیکات، ۱۹۰۵، ذیل آیه). ***تفسیر پولپیت*** نیز به نبود این آیه در قدیمی‌ترین نسخه‌ها اشاره کرده است (همان).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	NET	ASV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
مرقس ۱۵: ۲۸	متن	پاورقی	حذف	حذف	حذف	نسخهٔ ۱۹۷۱ حذف، نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز، نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن	متن	پرانتز	در متن حذف و در پاورقی توضیح داده شده است که این اضافه با رویه‌ای که مرقس از عهد عتیق نقل می‌کند، تطبیق ندارد

آیهٔ هشتم، مرقس ۱۶: ۹ـ۲۰

«چون عیسی در سحرگاه نخستین روز هفته برخاست، نخست بر مریم مَجْدَلیه که از او هفت دیو بیرون کرده بود، ظاهر شد. مریم نیز رفت و به یاران او که در ماتم و زاری بودند، خبر داد، اما آنها چون شنیدند که عیسی زنده شده و مریم او را دیده است، باور نکردند. پس از آن، عیسی با سیمایی دیگر بر دو تن از ایشان که به مزارع می‌رفتند، ظاهر شد. آن دو بازگشتند و دیگران را از این امر آگاه ساختند، اما سخن ایشان را نیز باور نکردند. سپس عیسی بر آن یازده تن، درحالی‌که به غذا نشسته بودند، ظاهر شد و آنها را به‌سبب بی‌ایمانی و سخت‌دلی‌شان توبیخ کرد؛ زیرا سخن کسانی را که او را پس از رستاخیزش دیده بودند، باور نکردند. آن‌گاه بدیشان فرمود: "به سرتاسر جهان بروید و خبر خوش را به همهٔ خلایق موعظه کنید. هرکه ایمان آوَرَد و تعمید گیرد، نجات خواهد یافت، اما هرکه ایمان نیاورد، محکوم خواهد شد؛ و این آیات همراه ایمان‌داران خواهد بود: به‌نام من دیوها را بیرون خواهند کرد و به زبان‌های تازه سخن خواهند گفت و مارها را با دست‌هایشان خواهند گرفت؛ و هرگاه زهری کشنده بنوشند، گزندی به آنها نخواهد رسید و دست‌ها بر بیماران خواهند نهاد و آنها شفا خواهند یافت". عیسای خداوند پس از آنکه این سخنان را بدیشان فرمود، به آسمان بالا برده شد و به دست راست خدا بنشست. پس ایشان بیرون رفته، در همه‌جا موعظه می‌کردند و خداوند با ایشان عمل می‌کرد و کلام خود را با آیاتی که همراه ایشان بود، ثابت می‌نمود».

در دو نسخه از بهترین نسخه‌های قدیمی، آیهٔ هشتم آیهٔ انتهایی انجیل مرقس است، اما نسخه‌های کنونی از انجیل مرقس، ۱۲ آیهٔ دیگر بعد از آیهٔ هشتم وجود دارد. *بارت ارمن* (Bart Ehrman) در بیان علت این امر می‌گوید: مشخصاً نسخه‌برداری که به‌هنگام استنساخ از نسخهٔ قدیمی انجیل مرقس به این عبارت رسیده، متوجه شده است که این انجیل به‌شکل غیرمنتظره‌ای تمام می‌شود، بدون اینکه زنان آنچه را دیده‌اند، به کسی بگویند یا اینکه شاگردان با عیسی﵇ ملاقات کنند و از رستاخیز او باخبر شوند! نسخه‌بردار که نمی‌توانسته است چنین چیزی را قبول کند، آیاتی را به این انجیل اضافه می‌کند تا پایان قابل‌قبول‌تری برای این انجیل به‌وجود آورد (ارمن، ۲۰۰۷، ص ۶۷).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
مرقس ۱۶: ۹ـ۲۰؛	متن	ذکر در متن با اشاره به نبودن این متن در برخی نسخ در پاورقی	پاورقی	پاورقی	نسخهٔ ۱۹۷۱ حذف، نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز، نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن	متن	پراد تز	در متن ذکر شده ولی در زیرنویس نوشته است که بسیاری از نسخه‌ها فاقد این بخش‌اند؛ حتی برخی از رونویس‌کنندگان تصریح کرده‌اند که آیهٔ ۸ پایان انجیل مرقس است

۳. آیات الحاقی در انجیل لوقا

آیهٔ اول، لوقا ۹: ۵۵ـ۵۶

«آن‌گاه روی گردانیده، بدیشان گفت: نمی‌دانید که شما از کدام نوع روح هستید؛ زیرا که پسر انسان نیامده است تا جان مردم را هلاک سازد؛ بلکه تا نجات دهد. پس به قریه‌ای دیگر رفتند».

نسخه‌های یونانی عمدتاً فقرهٔ مورد اشاره را ذکر نکرده‌اند (هرمان، bibledifferences. net). در نگاه *والتر گراندمن* (Walter Grundmann)، فقرات مورد بحث در لوقا ۹: ۵۵ـ۵۶ ناشی از تغییراتی است که *مارکیون* در انجیل لوقا اعمال کرده بود. *گراندمن* معتقد است که هدف *مارکیون* از افزودن این عبارت آن بوده است که باطل شدن عهد قدیم را نشان دهد؛ عهد قدیمی که در آن، محکومیت و مجازات، نقشی اساسی ایفا می‌کرد (همان). منابع پیش از سال ۳۰۰م، نه نسخه‌های یونانی یا ترجمه‌های آن، بلکه نقل‌قول‌های *مارکیون* و *تاتیان* است. *مارکیون* شخصی است که الهیات خیر و شر و دوخدایی را به‌وجود آورد که در آن، عیسی‌ؑ به‌عنوان پسر خدای عهد جدید، در تقابل با خدای خشمگین عهد قدیم قرار دارد. *مارکیون* برای کلیساهای خود نسخه‌ای از کتاب مقدس تهیه کرده بود. این نسخه با اعمال تغییراتی بر انجیل لوقا و ده رساله از *پولس* به‌وجود آمده بود. به‌باور برخی از محققان، این عبارت در نسخه‌های اصلی وجود نداشته و *مارکیون* آن را به انجیل لوقا افزوده است تا دیدگاه الهیاتی‌اش را اثبات کند و نشان دهد که شرور از عیسی مسیحؑ نشئت نمی‌گیرد. *تاتیان* نیز مؤلف ***دیاتسرون*** (Diatessaron) است که روایات چهار انجیل را به‌صورت تلفیقی و به‌ترتیب زمان وقوعشان در یک‌جا جمع‌آوری کرده و بنا به صلاحدید خود، بخش‌هایی را حذف و اضافه کرده است. این احتمال وجود دارد که وی عبارات یادشده را از *مارکیون* اخذ کرده باشد (همان).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
لوقا ۹: ۵۵ـ۵۶؛	متن	حذف	پاورقی	پاورقی	نسخهٔ ۱۹۷۱ حذف، نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز، نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن	متن	پرانتز	پاورقی

آیهٔ دوم، لوقا ۱۱: ۲، ۴

«بدیشان گفت: هرگاه دعا کنید، گویید: ای پدر ما که در آسمانی! نام تو مقدس باد. ملکوت تو بیاید. ارادهٔ تو چنان‌که در آسمان است، در زمین نیز کرده شود... و گناهان ما را ببخش؛ زیرا که ما نیز هر قرض‌دار خود را می بخشیم؛ و ما را در آزمایش میاور؛ بلکه ما را از شریر رهایی ده».

تفسیر الیکات در ذیل این آیه ذکر کرده است که بسیاری از نسخه‌های یونانی ارزشمند ما، فاقد عبارت «بلکه ما را از شریر رهایی ده» هستند (الیکات، ۱۹۰۵، ذیل آیه).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
لوقا ۱۱: ۲، ۴؛	متن	حذف	حذف	حذف	حذف	در متن	حذف	حذف

آیهٔ سوم، لوقا ۱۷: ۳۶

«و دو نفر که در مزرعه باشند، یکی برداشته و دیگری واگذارده خواهد شد».

عیسی مسیح﵇ در این آیات در حال ارائهٔ شرح حال روزِ آمدن پسر انسان است و می‌فرماید کـه اتفاقـات آن روز ناگهانی خواهد بود، ولی در اینجا آیه‌ای وجود دارد که بسیاری از نسخه‌های قدیمی فاقـد ایـن آیه‌انـد؛ حتـی ترجمهٔ *کینگ جیمز* که سایر آیات الحاقی را ذکر کرده است، دربارهٔ این آیه تردید دارد و در نسخهٔ ۱۶۱۱ و برخی از نسخه‌های دیگر اشاره کرده که این آیه در بیشـتر نسـخه‌های یونـانی نـاقص اسـت. ایـن آیـه در نسـخه‌های اراسموس (۱۵۱۶ـ۱۵۳۵)، آلدوس (۱۵۱۸) و کولینئوس (۱۵۳۴) نیز وجـود نـدارد (هوسـکر، ۱۸۹۰، ص ۵). *بـاب اوتلی* (Bob Utley) بیان می‌کند که لوقـا ۱۷: ۳۶ در هیچ‌یـک از نسـخه‌های سـینایی، اسـکندریه، واتیکـانی و واشنگتنی وجود ندارد و به‌نظر می‌رسد که این عبارت در متی ۲۴: ۴۰ ریشه داشته و توسط نسـخه‌برداران بعـدی به متن انجیل لوقا افزوده شده باشد (اوتلی، bible.org). ایـن آیـه در نسـخه‌های کمـی از ترجمـه‌های قـدیمی نسخهٔ وولگات گنجانده شده است.

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
لوقا ۱۷: ۳۶؛	متن	پاورقی	پاورقی	پاورقی	نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز، نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن	در متن	پرانتز	پاورقی

آیهٔ چهارم، لوقا ۲۳: ۱۷

«زیرا او را لازم بود که هر عیدی کسی را برای ایشان آزاد کند».

ایـن آیـه در نسـخهٔ واتیکـانی وجـود دارد؛ ولـی در نسـخهٔ سـینایی ایـن آیـه حـذف شـده اسـت (کینـی، brandplucked.webs.com). *گراهام پوکت* (Graham Pockett) درخصوص این آیه معتقـد اسـت کـه چنین عبارتی طبعاً توضیح برای مردمانی است که با این سنت باستانی آشنایی نداشـته‌اند و ازایـن‌رو می‌تـوان گفت که این عبارت برای مخاطبان قرن اول میلادی عبارتی زاید بوده است (چراکه بیشـتر آنهـا در محیطـی یهودی به‌دنیا آمده و تربیت شده بودند)، اما با گسترش مسیحیت طی قرون بعد در میان امت‌ها، چنین سـنتی برای آنها ناشناخته بوده است (پوکت، www.anointedlinks.com).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
لوقا ۲۳: ۱۷؛	پرانتز	پاورقی	پاورقی	پاورقی	نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز، نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن	در متن	پرانتز	پاورقی

۴. آیات الحاقی در انجیل یوحنا

آیهٔ اول، یوحنا ۵: ۳ـ۴

«و در آنجا جمعی کثیر از مریضان و کوران و لنگان و شلان خوابیده، منتظر حرکت آب می‌بودند؛ زیرا که فرشته‌ای از جانب خداوند گاه بر آن حوض نازل می‌شد و آب را به‌حرکت می‌آورد. هرکه بعد از حرکت آب، اول وارد حوض می‌شد، از هر مرضی که داشت شفا می‌یافت».

در اورشلیم، در کنار «دروازهٔ گوسفند»، حوضی به‌نام «بیت‌حِسْدا» وجود داشت که پنج ایوان داشت. مردم برای شفا کنار آن حوض می‌خوابیدند و در کنار این حوض عیسی مسیح ﷺ مفلوجی را شفا داد، اما در برخی از نسخ عبارتی وجود دارد که می‌گوید: هر از چندگاهی فرشته‌ای آب حوض را تکان می‌داد و بعد از تکان خوردن آب، اولین کسی که خود را داخل حوض می‌انداخت، شفا می‌گرفت؛ و این اضافه در بسیاری از نسخه‌های وجود ندارد.

الیکات، مفسر مسیحی، در تفسیر خود بر کتاب مقدس بیان می‌کند که کلمهٔ «کثیر» و عبارت پایانی یوحنا ۵: ۳، و تمام آیهٔ ۴، در بیشتر نسخه‌های قدیمی یافت نمی‌شوند؛ که ازجمله می‌توان به نسخه‌های سینایی و واتیکانی اشاره کرد. محققان معاصر به‌اجماع این فقرات را بخشی از متن اصلی کتاب مقدس به‌شمار نمی‌آورند؛ که ازجمله می‌توان به *تشندروف*، *ترجلس*، *آلفرد*، و *وستکات* و *هورت* اشاره کرد. جالب اینجاست که عبارتی این‌چنینی به روایت کتاب مقدس راه یافته و ۹۹ درصد قرائت‌کنندگان این متن، آن را جزئی اصلی از انجیل یوحنا به‌حساب می‌آورند (الیکات، ۱۹۰۵، ذیل آیه). وجود چنین حوض معجزه‌آسایی در هیچ‌یک از تواریخ، به‌خصوص ***تاریخ یوسیفوس***، اشاره نشده است (مسترمن، ۱۹۰۵، ص ۸۸).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
یوحنا ۵: ۳ـ۴؛	متن	پاورقی	پاورقی	پاورقی	نسخهٔ ۱۹۷۱ حذف، نسخهٔ ۱۹۷۷ داخل پرانتز، نسخهٔ ۱۹۹۵ داخل متن	متن	پرانتز	پرانتز با توضیح اینکه این بخش در متون قدیمی‌تر وجود ندارد

آیهٔ دوم، یوحنا ۷: ۵۳

«پس هریک به خانهٔ خود رفتند».

در ***تفسیر الیکات*** ذیل آیهٔ یادشده آمده است که این آیه به‌همراه آیات ابتدایی یوحنا ۸ از مواردی است که

بدون شک به‌قلم *یوحنا* نوشته نشده و مربوط به دورهٔ رسولان است و سیر بحث در انجیل یوحنا را مخدوش می‌کند (الیکات، ۱۹۰۵، ذیل آیه).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
یوحنا ۷: ۵۳؛	متن	در حاشیهٔ متن	در متن با این حاشیه که در کهن‌ترین نسخه‌های یونانی این عبارت وجود ندارد	پرانتز	پرانتز	متن	پراند تز	متن

آیهٔ سوم، یوحنا ۸: ۱ـ۱۱

اما عیسی به کوه زیتون رفت. سحرگاهان عیسی باز به صحن معبد آمد. در آنجا مردم همه بر وی گرد آمدند و او نشسته، به تعلیم ایشان پرداخت. در این هنگام، علمای دین و فَریسیان زنی را که در حین زنا گرفتار شده بود، آوردند و او را در میان مردم به‌پا داشته، به عیسی گفتند: «استاد! این زن در حین زنا گرفتار شده است. موسی در شریعت به ما حکم کرده که این‌گونه زنان سنگسار شوند. حال تو چه می‌گویی؟» این را گفتند تا او را بیازمایند و موردی برای متهم کردن او بیابند، اما عیسی سر به زیر افکنده، با انگشت خود بر زمین می‌نوشت؛ ولی چون آنها همچنان از او سؤال می‌کردند، عیسی سر بلند کرد و بدیشان گفت: «از میان شما هر آن کس که بی‌گناه است، نخستین سنگ را به او بزند» و باز سر به زیر افکنده، بر زمین می‌نوشت. با شنیدن این سخن، آنها یکایک از بزرگ‌ترین شروع کرده، آنجا را ترک گفتند و عیسی تنها به‌جا ماند با آن زن که در میان ایستاده بود. آن‌گاه سر بلند کرد و به او گفت: «ای زن! ایشان کجایند؟ هیچ‌کس تو را محکوم نکرد؟» پاسخ داد: «هیچ‌کس، ای سرورم». عیسی به او گفت: «من هم تو را محکوم نمی‌کنم. برو و دیگر گناه مکن».

جان اوکس در توضیحی دربارهٔ این فقره بیان می‌کند که هیچ‌کدام از نسخه‌های قدیمی حاوی این داستان نیستند و تنها نسخه‌های متأخر این داستان را در خود جای داده‌اند. وی در نتیجه‌گیری بیان می‌کند که این آیات قطعاً در نسخه‌های اصلی انجیل یوحنا وجود نداشته‌اند؛ ولی به‌دلیل شهرتی که در میان مسیحیان داشته‌اند، توسط نسخه‌برداران متأخر به متن کتاب مقدس افزوده شده‌اند (لینکلن، ۲۰۱۱، ص ۸۹ـ۹۵).

محققان در توضیح چگونگی ورود این داستان به کتاب مقدس می‌گویند: احتمالاً این داستان در سنت شفاهی رواج داشته و یکی از نسخه‌نویسان این داستان را در حاشیهٔ کتاب مقدس یادداشت کرده بوده است. به‌دنبال او، نسخه‌برداران بعدی که این حاشیه را جزئی از متن نسخهٔ اصلی پنداشته بودند، آن را در نسخهٔ خود به‌عنوان متن اصلی انجیل آورده‌اند و این‌گونه، این داستان وارد متن کتاب مقدس شده و متنی مقدس به‌شمار آمده است. در کتاب مقدس امروزی این داستان در یوحنا ۸ آمده، اما جالب اینجاست که برخی نسخه‌برداران این داستان را در یوحنا ۲۱: ۲۵ و برخی دیگر در لوقا ۲۱: ۳۸ آورده‌اند (ارمن، ۲۰۰۷، ص ۶۳). اکنون با توجه به اینکه نسخه‌های قدیمی انجیل یوحنا فاقد این داستان بوده و از طرفی این داستان در نسخه‌های خطی متفاوت، در بخش‌های متفاوتی آمده است، به‌طور قطع پی می‌بریم که این داستان جزئی از کتاب مقدس نبوده و بعدها به آن افزوده شده است.

کتاب مقدس ترسایان در پاورقی می‌نویسد: در نسخه‌های بسیار کهن این متن نیست و به‌نظر می‌رسد که پدران یونانی از وجود این قسمت اطلاع نداشتند و در متن این قسمت تفاوت‌هایی دیده می‌شود و فاقد شیوهٔ نگارش یوحناست. بدین سبب می‌توان گفت که این قسمت در ابتدا جزء انجیل یوحنا نبوده و بعداً به انجیل یوحنا افزوده شده است (کتاب مقدس ترسایان، ۲۰۱۵، ذیل آیه).

ترجمه	KJV	NIV	NLT	ESV	NASB	قدیم	هزارهٔ نو	ترسایان
یوحنا ۸: ۱ـ۱۱؛	متن	متن	متن	پرانتز	پرانتز	متن	پرانتز	متن

۵. تحلیل و بررسی

مسئلهٔ آیات الحاقی از دیرباز دغدغهٔ بزرگی برای الهی‌دانان مسیحی بوده است و ایشان همواره سعی در پاسخگویی به این مشکل داشته‌اند؛ ازجمله *جان برگن* (John W. Burgon) معتقد است که اختلافات میان دو نسخهٔ واتیکانی و سینایی به‌اندازه‌ای است که یافتن دو آیهٔ پیاپی که در این دو نسخه به‌شکل غیر یکسانی آمده باشند، آسان‌تر از یافتن موارد مشابه و یکسان است (ویت، ۱۹۹۶، ص ۱۲). در مواجهه با این مشکل، *پاپ پیوس دوازدهم* وجود این اختلافات را نقشهٔ خداوند می‌داند و می‌نویسد: خدا خواسته است که این مشکلات در کتاب مقدس وجود داشته باشد تا ما بر خواندن اصرار کنیم و با رغبت بیشتری آنها را موشکافی کنیم تا به‌شیوه‌ای سالم، محدودیت‌های خویش را دریابیم (ادوارد، ۱۹۹۹).

برخی از الهی‌دانان برای حل این مشکل به نظریهٔ نسخهٔ اصلی روی آوردند و معتقدند: هر خطایی که در کتاب مقدس مشاهده می‌شود، ناشی از ناتوانی نسخه‌برداران در انتقال صحیح متن اصلی است (بودن، ۲۰۰۵، ص ۶۳۰). *هرولد لینسن* در کتاب ***نبرد برای کتاب مقدس*** به این نظریه اشاره می‌کند: «کتاب مقدس در تمام قسمت‌هایش کلام مکتوب خدا برای بشر را شکل می‌دهد. این کتاب در نسخهٔ اصلی‌اش عاری از تمامی خطاهاست...» (لیندسل، ۱۹۹۷، ص ۳۱).

برخی معتقدند که وقوع خطا در کتاب مقدس امکان‌پذیر است و این کتاب تنها در حوزهٔ مسائل مرتبط با رستگاری، کاملاً از اشتباه عاری است (کالینز، ۱۹۸۹، ص ۱۰۲۹، ۱۰۲۳ و ۱۰۳۳)؛ و البته می‌کوشند این خطاها را کم‌اهمیت جلوه دهند. *فیلیپ شاف*، مورخ برجستهٔ قرن نوزدهم، در کتابی به‌نام ***همراه با عهد جدید یونانی و نسخهٔ انگلیسی*** محاسبه کرده است که از بین ۱۵۰ هزار تفاوت شناخته‌شده در زمان او، چهارصد مورد به‌نوعی بر مفهوم متن تأثیر می‌گذارند و از آن میان، تنها پنجاه مورد واقعاً مهم‌اند. با وجود این، حتی یک مورد وجود ندارد که یک اصل ایمانی یا قاعدهٔ رفتاری را مخدوش سازد و در متون مسلم و تردیدناپذیر دیگر به‌فراوانی نیامده باشد یا از لحن کلی تعالیم کتاب مقدس استخراج نشود» (گایسلر، بیتا، ص ۱۸۱ـ۱۸۲).

گایسلر وجود این تناقضات را توجیه می‌کند و می‌گوید: *وستکات* و *هورت*، دو تن از مشاهیر و استادان برجستهٔ نسخه‌شناسی، برآورد کرده‌اند که تنها یک‌ششم این مغایرت‌ها قابل توجه‌اند و بقیه اصلاً ارزش طرح کردن ندارند و این بدان معناست که ۹۸/۳۳ درصد متن کتاب مقدس از هر ایراد و انتقادی به‌دور است (همان).

اما مشکل اینجاست که کتاب مقدس مدعی وحیانی بودن تمام آیات آن است (دوم تیموتائوس ۳: ۱۶)، نه بخشی از آن؛ همچنین در این کتاب وعدهٔ مجازات الهی برای کسانی که حتی یک آیه به این کتاب اضافه یا کم کنند، داده شده است (مکاشفه ۲۲: ۱۸ـ۱۹)؛ با وجود این، چگونه می‌توان با مشکل آیات الحاقی کنار آمد و چگونه می‌توان مطمئن شد که آیات الحاقی بیش از این تعداد نیست؟ دکتر *بارت ارمن*، نویسندهٔ یکی از پرفروش‌ترین کتاب‌های دههٔ اخیر، در نقد کتاب مقدس در وب‌سایت رسمی خود می‌نویسد: برای کسانی‌که باور دارند کتاب مقدس عین کلام خدا و وحی منزل است، اهمیت دارد که چنین باوری زیر سؤال برده شود؛ زیرا حقیقت این است که در برخی موارد، ما اصل این سخنان (کلام خدا) را نداریم و در بسیاری موارد، خود سخنان مشکوک‌اند (باید متذکر بشوم که وضعیت شناخت ما از کتاب مقدس عبری اصلی، خیلی خراب است. وضعیت لفظی متن کتاب مقدس عبری واقعاً نابسامان است) (ارمن، ehrmanblog. org).

نتیجه‌گیری

باور مسیحیان بر این است که کتاب مقدس به‌عنوان وحی الهی عاری از هرگونه خطاست و به‌تعبیر شورای ترنت، هرکه بر این نکته اشکال وارد سازد، از کلیسا طرد خواهد شد. این نکته زمانی جالب توجه خواهد بود که نسخه‌های مختلف کتاب مقدس که در طول زمان کشف شده‌اند، از سیصد تا نهصد سال با نسخهٔ اصلی و ادعایی آن فاصلهٔ زمانی دارند و همین نکته سبب شده است که در آیات مختلفِ این نسخه‌ها اختلافاتی به‌وقوع بپیوندد. هم مرقس، هم لوقا، هم متی و هم یوحنا از این اختلافات عاری نبوده‌اند و توجیهاتی دربارهٔ آنها مطرح شده است.

با توجه به این نکات، *پاپ پیوس دوازدهم* ضمن تأکید بر وجود چنین خطاهایی خواست خداوند را دلیل اصلی وجود این خطاها برمی‌شمرد و معتقد است که شناساندن محدودیت‌های بشری به آنها، هدف اصلی خدا در این زمینه بوده است. برخی نیز ضعف نسخه‌نویسان کتاب مقدس را علت وجود چنین خطاهایی عنوان می‌کنند. دستهٔ سوم با وجود تأیید صریح خداوند در کتاب مقدس، این خطاها را کم‌اهمیت جلوه می‌دهند و معتقدند که وجود چنین خطاهایی در رستگاری بشر بی‌تأثیر است و اساساً در آیات مرتبط با رستگاری بشر چنین خطاهایی وجود ندارد؛ لیکن با همهٔ این توجیهات، به‌نظر می‌رسد که هیچ‌یک از اینها نمی‌تواند قانع‌کننده باشد؛ زیرا با صراحت لهجهٔ خود کتاب مقدس دربارهٔ وحیانی بودن و عاری از نقص بودن آن، تناقض دارد.

منابع

کتاب مقدس ترسایان، ۲۰۱۵م، مقدمه و توضیحات طبق ترجمهٔ بین الکلیسایی کتاب مقدس، کانون یوحنای رسـول، سـایت ایـران کاتولیک (http://irancatholic. com/).

احمد، عثمان، ۱۹۹۶م، ***مخطوطات البحر المیت***، قاهره، دارالشروق.

القس یوسف خلیل، صموئیل، ۱۹۹۳م، ***المدخل الی العهد القدیم***، قاهره، دارالثقافة المسیحیة.

گایسلر، نورمن، بی‌تا، ***پاسخ به اتهام***، بی‌جا، بی‌نا.

Alford, H, 2022, ***The New Testament for English Readers***: Vol. I.

Bible Holy, 1971, ***NEW AMERICAN STANDARD BIBLE***.

_____ , 1970, ***The new American bible***, New York, NY: Catholic Bible Publishers.

_____ , 1995, ***New american standard bible***, Grand Rapids: World.

_____ , 1996, ***New Living Translation***, Carol Stream, IL: Tyndale.

_____ , 2007, ***New International Version***, Australia. Author.

_____ , 2013, ***New American Standard Bible - NASB 1977***, The Lockman Foundation; 1st edition

Bible, K. J. ***An Evaluation of the new king james Bible***.

Bible, N. E. T, 2001, ***New English Translation***.

Blumell, L. H, 2011, ***A Text-Critical Comparison of the King James New Testament with Certain Modern Translations***, Studies in the Bible and Antiquity.

Bowden, John, 2005, ***Christianity: The Complete Guide***, London: Continuum.

Collins, Raymond F, 1989, "Essay 65: Inspiration", In: Brown, Raymond et al (eds.), ***The New Jerome Biblical Commentary***, Pearson.

Comfort, Philip Wesley, 2005, ***Encountering the Manuscripts***, B&H Publishing Group.

Edward P., Sri, 1999, ***Taking God at His Word: A Catholic Understanding of Biblical Inerrancy***, Catholics United for the Faite Inc.

Ehrman, Bart D, 2017, ***Why Textual Variants Matter for the Rest of Us***, from https://ehrmanblog.org/why-textual-variants-matter-for-the-rest-of-us

Ehrman, Bart D, 2007, ***Misquoting Jesus: The Story behind Who Changed the Bible and Why***, Harper One, Reprint edition.

Ellicott, Charles John, ed, 1905, ***A Bible commentary for English readers***, Cassell.

Fagan,B. M, 1997, ***The Oxford Companion to Archeology***, Oxford University Press.

Herman, “Take up the Cross, Mark 10: 21”, Bible differences, 2013; retrieved on 22 Dec. 2017, from https: //bibledifferences. net/2013/07/28/crossbearing

Herman, “Was Grace removed from Luke 9: 55-56?”, Bible differences, 2013; retrieved on 23 Dec. 2017, from https: //bibledifferences. net/2013/04/17/grace

Hoskier, H. C, 1890, ***A Full Account and Collation of the Greek Cursive Codex Evangelium 604 (Egerton 2610 in the British Museum)***, With Two Facsimiles: Together with Ten Appendices, David Nutt.

In Discordance with the Scriptures: American Protestant Battles over Translating the Bible,

Jaspar James Ray.

Jaspar James Ray, God Wrote only one Bible (1955, Junction City, Ore.) [1] Archived 2016-08-02 at the Wayback Machine

King James Version

Kinney, The so called “oldest and best manuscripts, https://brandplucked.webs.com/ old best short version.htm

Lincoln H. Blumell, 2011, ***A Text-critical comparison of the King James New Testament with certain***

modern translations, Studies in the Bible and Antiquity, vol. 3.
Lindsell, Harold, 1977, ***the Battle for the Bible***, Zondervan.
Masterman, E. W. G, 1905, ***The Pool of Bethesda***, The Biblical World.
Metzger, Bruce M, 1971, A Textual Commentary on the Greek New Testament A Companion Volume to the UBS Greek New Testament, United Bible Societies) loc. cit.; UBS version loc. Cit.
Metzger, B. M, 1994, ***A textual commentary on the Greek New Testament***, (V. 2, p. 36). Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft.
New Testament Textual Research Update, 1993, Textual Research Publications.
Newton, I, 2010, ***Two Letters of Sir Isaac Newton to Mr***, [Jean] Le Clerc. Gale ECCO, Print Editions.
Parker, David C, 2012, ***Textual Scholarship and the Making of the New Testament***, OUP Oxford.
Paulien, J, 1991, ***The Text of the New Testament: An Introduction to the Critical Editions and to the Theory and Practice of Modern Textual Criticism***, Kurt Aland and Barbara Aland; translated by Erroll F. Rhodes.
Peter J. Thuesen, 1999, ***In Discordance with the Scriptures: American Protestant Battles over Translating the Bible***, oxford University Press.
Pockett, G, (n.d.), "Omissions' from the NIV Bible", retrieved on 22 Dec. 2017, from http://www.anointedlinks.com/niv_omissions.html
Riley, Harold, 1992, ***The first Gospel***, Mercer University Press.
Robert oliver Kevin, "The Lost Ending of the Gospel According to Mark: A criticism and a reconstruction", ***Journal of Biblical Literature***, V. 45, nr. 1/2.
Robertson Nicoll, W, M. A. , L. L. D. “Commentary on Matthew 18: 11”, The Expositor's Greek Testament, from https: //www. studylight. org/commentaries/egt/matthew-18. html. 1897-1910
Spence, H. D. M. and Joseph S, ***The Pulpit Commentary***, from biblehub.com.
Testament, Interlinear New, 2002, English Standard Versio.
Testament, New. Metzger, B. M. , & Black, D. A, 1992, The New Revised Standard Version. Scribes and Scripture: New Testament Essays in Honor of J. Harold Greenlee, 111.
Tischendorf, C. V, Abbott, E, & Gregory, C. R, 1894, Novum testamentum Graece: Ad antiquissimos testes denuo recensuit apparatum criticum omni studio perfectum apposuit commentationem isagogicam praetexuit Constantinus Tischendorf. Retrived: https://newchristianbiblestudy. org/bible/greek-tischendorf/matthew/20/16
Utley, B. , Luke 17, 2012, retrieved on 24 Dec. 2017, from https: //bible. org/seriespage/luke-17
Waite, D. A, 1996, ***Westcott & Hort's Greek Text and Theory Refuted***, The Bible For Today Inc.
Warfield, Benjamin Breckinridge, Samuel G. Craig, and Cornelius Van Til, 1970, ***The inspiration and authority of the Bible***, Presbyterian and Reformed Publishing Company.
Watts, Malcolm H, 1998, ***the Lord Gave the Word: A Study in the History of the Biblical Text***, Trinitarian Bible Society.
Winter, Paul, 1964, "A letter from Pontius Pilate", ***Novum Testamentum***, No. 7(1), p. 37-43.